

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
 2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
 3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
- www.en-dynamei.gr

**ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ 21.10.2023**

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Η πολυτέλεια της ανεκτικότητας

Ανεκτικότητα σημαίνει να αποδέχεσαι ότι πρέπει να ζεις μαζί με πράγματα που τα αποστρέφεται: τη θρησκεία του άλλου, για παράδειγμα, τον ερωτισμό του, τις συνήθειές του. Να ανέχεσαι σημαίνει να αρνείσαι να αποκλείεις τον άλλον για τις ιδέες του ή για τη θρησκεία του. Αλλά η ανεκτικότητα δεν πρέπει να συγγέεται με την αδιαφορία. Έχω τα δικά μου κριτήρια αξιολόγησης. Μπορώ να συζητώ, να λέω ότι ορισμένες γνώμες ή συμπεριφορές μου φαίνονται κακές. Η μόνη επιφύλαξη είναι πάντοτε ο σεβασμός του άλλου. Η ανεκτικότητα δεν είναι το να λέμε «ναι» σε όλα, αλλά είναι το να μπορούμε να εκφράζουμε αντίθετες γνώμες χωρίς εχθρότητα, χωρίς ποτέ να προσφεύγουμε στη βία, για να επιβάλλουμε τις ιδέες μας. Η ανεκτικότητα πρέπει να είναι αμοιβαία. Χρειάζεται να αποδεχόμαστε ότι και οι άλλοι μπορούν να μας ασκούν κριτική, να εκφράζουν γνώμες αντίθετες προς τις δικές μας.

Χρειάζεται πάντοτε να θυμόμαστε ότι η ανεκτικότητα είναι ένας κανόνας για να ζούμε στη δημοκρατία. Είναι μια «πολυτέλεια», όπως μας το θυμίζει ο Νίτσε στη «Γενεαλογία της ηθικής», για την κατάσταση της οποίας χρειάστηκε να χυθούν πολλά δάκρυα και πολύ αίμα. Η ανεκτικότητα είναι μια κατάκτηση, της οποίας οφείλουμε να σεβόμαστε τους κανόνες. Στον 18ο αιώνα, στη διάρκεια των συζητήσεων που αναστάτωσαν το Κογκρέσο της Φιλαδέλφειας για το αν οι άθεοι θα μπορούσαν να ψηφίζουν στις αμερικανικές εκλογές, ο Τζέφερσον¹ έκανε μια λογική δήλωση: «Αν ο γείτονάς μου δεν με χτυπάει, αν δεν κλέβει το πορτοφόλι μου, μπορεί να πιστεύει σε έναν ή δύο ή τρεις θεούς...». Το όριο του απαράδεκτου είναι το να προκαλείς μια ζημιά, μια βλάβη σε κάποιον. Στις αρχές της «Θείας Κωμωδίας» του Δάντη, η Βεατρίκη λέει στον ποιητή: «Πρέπει να φοβόμαστε μόνον τα πράγματα που θα μπορούσαν να προκαλέσουν κακό σε κάποιον. Τα άλλα όχι· δεν είναι τρομερά».

Απόσπασμα από άρθρο του φιλόσοφου Φερνάντο Σαβατέρ που δημοσιεύτηκε
στον ημερήσιο τύπο στις 10.10.2004

¹ Ο Τόμας Τζέφερσον (1743 - 1826) ήταν ο τρίτος Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και κύριος συντάκτης της Διακήρυξης της Ανεξαρτησίας.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Στο κατώφλι του 21^{ου} αιώνα

Μια σημαντική πρόκληση στο ξεκίνημα του 21^{ου} αιώνα είναι με ποιον τρόπο θα διαφυλαχθούν τα ιδανικά της ειρήνης, της ελευθερίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Η απάντηση είναι: κατάλληλη αγωγή και παιδεία. Το κράτος πρόσφερε ως τώρα εκπαίδευση και λιγότερο παιδεία. Η ευρύτερη καλλιέργεια είναι προσωπική κατάκτηση που απαιτεί θυσίες. Η διά βίου εκπαίδευση και κατάρτιση μετατοπίζει το κέντρο βάρους από το κράτος στο άτομο, το οποίο οφείλει να έρθει σε επαφή με πολλούς τομείς γνώσης σε διάφορες μορφές της.

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
 2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
 3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
- www.en-dynamei.gr

Η μετάβαση από την τοπική στην παγκόσμια κοινωνία προϋποθέτει γλωσσομάθεια, ανοχή στη διαφορετικότητα και στον πολυπολιτισμό, πνεύμα συνεργασίας και συναδέλφωσης στο «παγκόσμιο χωριό», στο οποίο έχει μεταβληθεί ο πλανήτης μας. Τα όρια των εθνικών κρατών, στην παραδοσιακή μορφή τους, εξαλείφονται, καθώς διακινούνται εκατομμύρια άνθρωποι, αγαθά και ιδέες με απίστευτη ταχύτητα. Η εμμονή, όμως, στα οικονομικά συμφέροντα και στους κανόνες της ελεύθερης αγοράς, η επιβολή του καταναλωτικού προτύπου της αφθονίας, το διευρυνόμενο χάσμα ανάμεσα στα φτωχά και στα πλούσια κράτη, η κρίση της δημοκρατικής συμμετοχής και του κράτους πρόνοιας, η κοινωνική περιθωριοποίηση και ο αποκλεισμός και τόσα άλλα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κόσμος δημιουργούν κλίμα ανησυχίας για το μέλλον.

Η αισιοδοξία για την πορεία του κόσμου κατά την Τρίτη χιλιετία μπορεί να προκύψει από τον επαναπροσδιορισμό του ρόλου και της αποστολής της εκπαίδευσης. Το παλιό μοντέλο που ισχύει ακόμη στην Ελλάδα και το οποίο στηρίζεται σε ποσοτικά κριτήρια (συσσώρευση γνώσεων στο παραδοσιακό γνωσιοκεντρικό σχολείο) πρέπει να αντικατασταθεί από ποιοτικά κριτήρια. Η απλή παροχή γνώσεων δεν ωφελεί πια. Οι μαθητές και οι φοιτητές, όπως και κάθε άνθρωπος, πρέπει να μάθουν να αξιοποιούν τις ευκαιρίες για μάθηση, που τους δίνονται σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους.

Απόσπασμα άρθρου από τον ημερήσιο τύπο

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Θηρία

Εικόνες

Στοιβάζονται στα κατατόπια της μνήμης

Αναμνήσεις

Συνωστίζονται, αλληλοκυνηγούνται

Και είναι ανάγκη να τις τιθασέψεις

Να κυριαρχήσεις σ' αυτές

Και γίνεσαι θηριοδαμαστής

Όταν εκείνες το θέλουν να σε κατασπαράξουν

Όταν ακάθεκτες ορμούν την ψυχή να ξεσκίσουν

Να! η τίγρης, η ύαινα, το λιοντάρι

Σε κυνηγούν ζωντανό-πεθαμένο

Πληγές που γιατρεύτηκαν ξανανοίγουν

Και τι μάχη

Τι άσκηση να μερώσεις

Να δαμάσεις τόσα θηρία

Να φτιάσεις τόσα κλουβιά

Για τις ώρες της άγριας επίθεσης.

Το ποίημα είναι του Μηνά Δημάκη (1913-1980), από τη συλλογή «Πορεία μέσα στη Νύχτα».
Εκδόσεις Ερμής, 1999.

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
www.en-dynamei.gr

ΘΕΜΑ Α

A1. Ποιες είναι οι προκλήσεις στο ξεκίνημα του 21^{ου} αιώνα και ποιες προϋποθέσεις πρέπει να τηρηθούν, ώστε να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις αυτές; Να αποδώσετε περιληπτικά τα αντίστοιχα σημεία του Κειμένου 2 σε 60-80 λέξεις.

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ Β

B1. Να γράψετε δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη **Σωστό** ή τη λέξη **Λάθος**, χωρίς αναφορές στα Κείμενα 1 και 2:

- α. Η ανεκτικότητα προϋποθέτει την ελευθερία έκφρασης. (Κείμενο 1)
β. Ως ανεκτικότητα ορίζεται η συμφωνία με το διαφορετικό. (Κείμενο 1)
γ. Η μετάβαση από την τοπική στην παγκόσμια κοινωνία απαιτεί αποδοχή κάθε κοινωνικής και πολιτισμικής ιδιαιτερότητας. (Κείμενο 2)
δ. Η ελληνική εκπαίδευση ανταποκρίνεται με επιτυχία στις ανάγκες του 21^{ου} αιώνα. (Κείμενο 2)
ε. Στα Κείμενα 1 και 2 τονίζεται η ανάγκη να διαφυλαχτούν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες ανθρώπων και λαών.

Μονάδες 10

B2. α) Ο Φερνάντο Σαβατέρ κάνει στη 2^η παράγραφο του Κειμένου 1 εκτεταμένη χρήση των παραδειγμάτων. Πού νομίζετε ότι αποσκοπεί με αυτές τις αναφορές; Να απαντήσετε, λαμβάνοντας υπόψη τα νοήματα του κειμένου.

Μονάδες 5

B2. β) Να εξηγήσετε τη χρήση των σημείων στίξης στις παρακάτω περιπτώσεις:

1. Των εισαγωγικών στη 2^η παράγραφο του Κειμένου 1:

- «πολυτέλεια»
- «Γενεαλογία της ηθικής»
- «Πρέπει να φοβόμαστε μόνον τα πράγματα που θα μπορούσαν να προκαλέσουν κακό σε κάποιον. Τα άλλα όχι· δεν είναι τρομερά»

2. Της παρένθεσης στην 3^η παράγραφο του Κειμένου 2:

- Το παλιό μοντέλο που ισχύει ακόμη στην Ελλάδα και το οποίο στηρίζεται σε ποσοτικά κριτήρια (συσσώρευση γνώσεων στο παραδοσιακό γνωσιοκεντρικό σχολείο) πρέπει να αντικατασταθεί από ποιοτικά κριτήρια.

Μονάδες 12

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1 Ζωγράφου , ☎ 210 74 88 030
 2. ☒ Φανερωμένης 13 Χολαργός , ☎ 210 6536551
 3. ☒ Ευεργέτου Γιαβάση 9 Αγία Παρασκευή, ☎ 210 6000031
- www.en-dynamei.gr

B3. «Να ανέχεσαι σημαίνει να αρνείσαι να αποκλείεις τον άλλον για τις ιδέες του ή για τη θρησκεία του». Γιατί ο συγγραφέας του Κειμένου 1 επέλεξε στο παραπάνω απόσπασμα το β' ενικό ρηματικό πρόσωπο; (μονάδες 4) Ποιες αλλαγές πρέπει να γίνουν στη διατύπωση, ώστε το ύφος να γίνει τυπικό και επίσημο; (μονάδες 4)

Μονάδες 8

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Να παρουσιάσετε και να ερμηνεύσετε, με αναφορά σε τρεις (3) κειμενικούς δείκτες του Κειμένου 3, τα συναισθήματα που κυριεύουν το ποιητικό υποκείμενο και να εκφράσετε τη συμφωνία ή τη διαφωνία σας με τις συμβουλές που δίνει στον αναγνώστη. Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε 150-200 λέξεις.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Ως εκπρόσωπος της μαθητικής κοινότητας, συμμετέχετε σε ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα με θέμα «Ευρωπαϊκός πολιτισμός, Εκπαίδευση και πολυπολιτισμικότητα». Στην εκδήλωση που διοργάνωσε ο δήμος σας στα πλαίσια του προγράμματος, εκφωνείτε ομιλία 300-350 λέξεων στην οποία παρουσιάζετε:

α) Τα γνωρίσματα της ανεκτικότητας, όπως αυτή προσδιορίζεται στο κατώφλι του 21^{ου} αιώνα και

β) Δραστηριότητες που ως νέοι μπορείτε να αναπτύξετε στο σχολείο, ώστε να συμβάλλετε έμπρακτα στην ειρηνική συνύπαρξη των μελλοντικών γενεών στις σύγχρονες πολυπολιτισμικές κοινωνίες.

Μονάδες 30